

Med 116 konkretnimi ukrepi za izvajanje strategij je tretjina takih, da bo njihova uresničitev pomenila izrecno sodobno izboljšavo skrbi za kakovostno staranje in sožitje med generacijami. Naj jih omenimo nekaj:

- »Razviti vzgojne modele za dobre medčloveške odnose in prostovoljstvo ter njihovo vključitev v izobraževalne programe.«
- »Oblikovati in vpeljati nove modele medgeneracijskega sožitja.«
- »Za najmanj eno četrtno uporabnikov v sklopu mreže javne službe institucionalnega varstva odraslih s posebnimi potrebami, ki so bili vključeni v storitev pred letom 2006, do konca obdobja tega NPSV zagotoviti namestitev zunaj institucije in na podlagi strokovnih analiz organizacijsko ter vsebinsko preoblikovati del zavodov z različnimi skupinami uporabnikov v enovite zavode ali v manjše bivalne enote, pri vseh pa sistematično zagotavljati pogoje za vključevanje v domače okolje.«
- »V okviru javnih mrež zagotoviti predvsem širitev mreže storitev in programov socialnega varstva, ki omogočajo skupnostno skrb, na primer pomoč na domu, mobilne pomoči, krizni ali interventni centri, dnevni centri, pomoč na daljavo, organizirano prostovoljstvo,

skupine za samopomoč, svetovalne pisarne in zagovorništvo.«

- »Vzpostavitev centralne informacijske – svetovalne točke za starejše, kjer so uporabnikom storitev na voljo ažurne neodvisne informacije o ponudbi ter svetovanje z različnih področij z namenom povečevanja socialne vključenosti.«
- »Pripravili bomo strategijo varstva starejših in v njenem okviru razvili ter v praksi preizkusili model medgeneracijskih centrov.«
- »Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve bo skupaj z Ministrstvom za zdravje pripravilo zakon o zavarovanju za dolgotrajno oskrbo.«

Nacionalni program socialnega varstva za obdobje 2006-2010 je epohalni tranzicijski, prav tako pa tudi sodobni strokovni premik v slovenski sociali. Njegova uspešna izvedba zahteva strokovno in politično energijo »krekovske« razsežnosti. Že samo področje novih nalog za kakovostno staranje in solidarno sožitje generacij, o katerem smo govorili, je ob staranju prebivalstva naloga, ki je »po svojem obsegu in teži brez primere«, kot pravi Zelena knjiga EU o odzivu na demografske spremembe.

dr. Jože Ramovš

DROBCI IZ GERONTOLOŠKE LITERATURE

Zbrala: mag. Simona Hvalič Touzery

SVET: SVETOVNI DAN OSVEŠČANJA O NASILJU NAD STARIMI LJUDMI

Zlorabe starih ljudi so problem, ki je v svetu še vedno premalo viden, zato tudi ni zadosti ustreznih ukrepov proti njemu. V Sloveniji se o tovrstnem nasilju govori šele zadnja leta. Z namenom osveščanja ljudi o razširjenosti te problematike ter boju proti njej, je bil 15. junij določen kot svetovni dan osveščanja o nasilju oz. zlorabah nad starimi ljudmi (World Elder Abuse Awareness Day – WEAAD).

JUŽNA KOREJA: INVESTIRANJE V NOVA DELOVNA MESTA ZA STARE LJUDI

Južnokorejska vlada je objavila načrt o investiranju prek 112 milijonov USD za odprtje 80.000 novih delovnih mest za stare ljudi. Ta načrt je del priprav na starajočo se družbo. Stare ljudi nameravajo zaposliti v različnih sektorjih, vključno na področjih, kot so ohranjanje okolja, promet, reguliranje parkiranja, vzdrževalna dela. Vlada namerava pri zagotovitvi novih delovnih

mest za stare ljudi sodelovati tudi s privatnim sektorjem.

Objavljeno v: ILC Policy Report, februar 2006:3

SVET: POVEZAVA MED OBOLESTJO ZA DEMENCO IN REKREACIJO

V poročilu, ki je bilo objavljeno v januarski številki revije *Annals of Internal Medicine*, so opozorili na to, da so stari ljudje, ki so se rekreirali vsaj trikrat tedensko, veliko manj pogosto oboleli za demenco kot manj aktivni. V študiji so namreč v povprečju 6,2 leti spremljali 1.500 ljudi, starih 65 let in več, in pri tem prišli do spoznanja, da so imeli tisti, ki so bili fizično dejavni (hoja, kolesarjenje, aerobika ipd.) vsaj 15 minut, 32% nižje tveganje, da se bo pri njih razvila demenca. Ta študija je še ena izmed študij, ki opozarjajo na povezavo med rekreiranjem in ohranjanjem kognitivnih sposobnosti.

Objavljeno v: ILC Policy Report, februar 2006:4

ZDA: IŽŠLA KNJIŽICA Z OSNOVNIMI INFORMACIJAMI ZA DRUŽINSKE OSKRBOVALCE

Nacionalna zveza za oskrbovanje (National Alliance for Caregiving) je izdala 46 strani obsegajočo knjižico, o potrebnosti skrbi za družinske oskrbovalce (Care for the Family Caregiver: A Place to Start). V njej so družinski oskrbovalci definirani kot osebe, ki na domu brezplačno oskrbujejo sorodnike ali bližnje osebe (prijatelji, sosedje, zakonski partner itd.). V knjižici je pregled problematike, ki zadeva oskrbovanje: osnove družinskega oskrbovanja, izobraževanje oskrbovalcev, skrb zase, pravne in finančne zadeve, informacije o tem, kam se lahko oskrbovalci obrnejo po pomoč. Avtorji so zbrali tudi nekaj zgodb oskrbovalcev. Knjižica zagotavlja osnovne informacije za družinske oskrbovalce ter nekaj podatkov o univerzalnih

vidikih oskrbovanja. Dobite jo na spletni strani: <http://www.caregiving.org/pubs/brochures/CFC.pdf>

Objavljeno v: ILC Policy Report, februar 2006:5

IRSKA: NOV AKCIJSKI NAČRT ZA REFORMO SOCIALNEGA VARSTVA STARIH LJUDI

Irski Nacionalni ekonomski in socialni forum (The National Economic and Social Forum) je objavil akcijski načrt za reformo socialnega varstva starih ljudi (Action Plan to Reform Care Services for the Elderly). Irska v EU porabi v ta namen 6.500 evrov na osebo, medtem ko na Danskem namenijo 19.500 evrov na osebo. V poročilu pozivajo k povišanju sredstev, namenjenih za oskrbo starih ljudi in k promociji skupnostne skrbi za stare ljudi. Predlagajo novo nacionalno strategijo za stare ljudi, usmerjeno k zmanjšanju negativnih stereotipov o starih ljudeh v družbi, k pozitivni strategiji staranja v vladnih politikah ter k promoviranju kvalitetne oskrbe in priznanju posebnih potreb oskrbovalcev. Poročilo dobite na strani: www.nesf.ie/dynamic/docs/NESF%20No32%20PRESS%20RELEASE.pdf

Objavljeno v: ILC Policy Report, februar 2006:3

VB: POROČILO O PROGRAMU ZA BREZPLAČNO OSKRBOVANJE STARIH OSEB

Fundacija Joseph Rowntree je izdala novo poročilo, v katerem obravnava projekt brezplačnega oskrbovanja starih ljudi na Škotskem. V poročilu omenjajo uspehe in težave oskrbovalcev ter starih ljudi, na katere so naleteli ob izvajanju tega projekta. Splošno gledano je bil ta projekt med ljudmi dobro sprejet in ni imel za posledico eksplozijo oseb, ki so prejeli osebno oskrbo, res pa je, da so bili stroški višji od predvidenih. Škotska tako predstavlja dober primer socialno-

varstvene politike, ki bi ga lahko, kot predlagajo avtorji, upoštevali tudi v preostali VB.

Objavljeno v: ILC Policy Report, februar 2006:3

ZAMBIJA: MEDNARODNA KONFERENCA DVANAJSTIH AFRIŠKIH DRŽAV O BOJU PROTI REVŠČINI

Svetovna in afriška poročila o revščini iz let 2004 in 2005 govorijo o tem, da je veliko število zelo revnih ljudi, med njimi stari ljudje in otroci, v podsaharski Afriki ujetih v dolgotrajno, medgeneracijsko revščino. Z namenom, da bi proučili načine, po katerih bi se lotili odpravljanja revščine in zagotavljanja človekovih pravic najrevnejših ter zmanjšanja neenakosti in stimulacijo rasti, je v marcu HelpAge International pomagal organizirati tridnevno mednarodno delavnico dvanajstih afriških vlad. Glavna tema je bil boj proti revščini med starimi osebami, otroki in invalidnimi osebami. Na delavnici so obravnavali možnost rednega pritoka denarja kot učinkovit način zmanjšanja revščine med omenjenimi posamezniki. Pozvali so afriške vlade k oblikovanju načrtov za nacionalne denarne transferje za zmanjšanje revščine, podporo oskrbovalcem (med njimi mnogi oskrbujejo osirotele otroke po smrti staršev zaradi virusa HIV/AIDS-a) in promocijo večje enakosti v družbi.

HelpAge International je v zvezi s to problematiko izdal 12 strani dolgo poročilo (*A Transformative Agenda for the 21st Century: Examining the Case for Basic Social Protection in Africa*), v katerem najdemo podatek, da je 47 milijonov kronično revnih ljudi v Afriki starejših od 60 let. Večina od njih živi na ruralnih območjih. Delež ljudi, starejših od 60 let, narašča zaradi povečane življenjske dobe, manjše rodnosti in posledic virusa HIV/AIDS-a. Starejši od 60 let – še posebej pa starejši od 80 let – so najhitreje rastoča skupina prebivalstva na kontinentu. Število starih ljudi se bo med letoma

2000 in 2015 povečalo za 50%, do leta 2050 pa jih bo kar petkrat več kot danes. Študija HelpAge International iz leta 2005 med devetnajstimi afriškimi državami je pokazala, da se bo med letoma 1990 in 2050 delež starih ljudi povečal za 4%, medtem ko se bo delež otrok, mlajših od 14 let, zmanjšal za 15%.

Objavljeno v: HelpAge International 2006, www.helpage.org, in ILC Policy Report, april 2006:3

ZDA: POROČILO O SISTEMIH SOCIALNEGA VARSTVA V AMERIKI

Ameriška administracija za socialno varstvo (Social Security Administration – SSA) je izdala poročilo o socialnih programih v Ameriki (*Social Security Programs Throughout the World: The Americas, 2005*). V njem je zbrana primerjava sistemov socialnega varstva v 36-ih ameriških zveznih državah. V ospredju je pet glavnih izdatkov za socialne prejemke: 1. starost, invalidnost, smrt hranitelja družine; 2. bolniške in porodniške; 3. poškodbe pri delu; 4. nezaposlenost; 5. družina. Poročilo je del serije publikacij, ki izidejo vsakih šest mesecev in vsebujejo mednacionalno primerjavo sistemov socialnega varstva v več kot 170 državah oz. v štirih regijah: Evropi, Aziji in Pacifiku ter Afriki. Poročila so namenjena raziskovalcem in politikom, da se seznanijo z različnimi odzivi na izzive, s katerimi se soočajo različni sistemi socialnega varstva, in s prilagajanjem sistemov na naraščajoče potrebe posameznikov, gospodinjev in družin. SSA je izdala tudi novo številko revije *International Update*, v kateri predstavlja novejšje spremembe v privatnih in javnih pokojninah v VB, Azerbajdžanu, Čilu in na Japonskem. Te publikacije najdete na: www.socialsecurity.gov/policy/index.html.

Objavljeno v: Social Security Online, http://www.socialsecurity.gov/policy/index.html, International Update, april 2006, in ILC Policy Report, april 2006:3

VB: ŠTUDIJA O SOCIALNEM VARSTVU STARIH LJUDI V ANGLIJI

Britanska fundacija Kings Fund, usmerjena k izboljšanju zdravja ljudi, je izdala študijo o socialnem varstvu starih ljudi v Angliji (Securing Good Social Care for Older People: Taking a Long Term View). V poročilu poudarjajo, da je trenutni sistem socialnega varstva (pomoč na domu, dnevno varstvo itd.) premalo sofinanciran in tako ne zadovoljuje učinkovito potreb ljudi. Predlagajo model partnerstva, v katerem bi vsakdo prejemal določeno stopnjo brezplačne oskrbe, sicer pa prispevata tako posameznik kot država. V študiji menijo, da bi bilo takšno preoblikovanje storitev finančno bolj učinkovito kot trenutni sistem in da bi to izboljšalo kvaliteto in dostopnost storitev.

Objavljeno v: ILC Policy Report, april 2006:4

MALTA: IZŠLA TISKANA VERZIJA ŠTUDIJE O PODPORI DRUŽINSKIM OSKRBOVALCEM NA MALTI

Pred kratkim je izšlo nacionalno poročilo o družinski oskrbi na Malti (Supporting Family Carers of Older People in Europe – The National Background Report for Malta), katerega avtorja sta Joseph Troisi in Marvin Formosa. Malta je dežela z zelo razvitim in razširjenim formalnim varstvom. Na področju staranja je starim ljudem in njihovim oskrbovalcem na voljo vrsta storitev, katerih namen je izboljšanje kvalitete življenja starih ljudi in omogočanje, da ostanejo v svojem domu, skupnosti in okolju. Ta publikacija je prvo nacionalno poročilo o družinskih oskrbovalcih starih ljudi na Malti. Proučuje socio-ekonomsko situacijo teh oskrbovalcev in analizira njihov status in spremenjene vloge, njihove potrebe in težave, ki so posledica vrste sprememb v malteški družbi in družini.

Objavljeno v: <http://www.lit-verlag.de/isbn/3-8258-9247-6>

VB: PORAST DELEŽA STAREJŠIH OD 85 LET, KI ŽIVIJO SAMI

Ljudje, stari 85 let in več, so najhitreje naraščajoča skupina ljudi v VB. V pomladanski izdaji publikacije Population Trends 123 je zapisano, da se je med letoma 1981 in 2004 njihovo število povečalo za 84% oz. na 1,1 milijona. Nove raziskave Nacionalnega statističnega urada (Office for National Statistics) kažejo, da osebe, starejše od 85 let, ki živijo v zasebnih gospodinjstvih, veliko verjetneje živijo same. Moški te starosti živijo sami manj verjetno kot ženske. Razlog za to je tudi v tem, da imajo še žive partnerice. Med letoma 1980 in 2000 se je delež starejših od 85 let, ki živijo sami, povečal za več kot tretjino moških (s 33% na 46%) in četrtno žensk (s 56% na 69%). Večina tistih, ki so brez partnerjev (samski, ovdoveli, razvezani), živi sama. Nekateri, ki nimajo partnerja, živijo z drugimi družinskimi člani, vendar pa je delež teh med letoma 1980 in 2000 upadel. Mnogi od teh, ki živijo s sorodniki ali prijatelji, imajo bolj verjetno dolgotrajno bolezen kot tisti, ki živijo sami. 84 strani obsegajočo publikacijo dobite na strani: <http://www.statistics.gov.uk/statbase/Product.asp?vlnk=6303>

Objavljeno v: M2 Communications Ltd, 30. marec 2006 v Global Aging Program: News

FRANCIJA: ŠTUDIJA O UMIRAJOČIH V BOLNIŠNICAH

V Franciji so opravili študijo o položaju umirajočih v bolnišnicah (Enquête nationale – SAR – Samu 94, hôpital Henri-Mondor). Avtorji so razdelili vprašalnike med 200 bolnišnic, na koncu so v študijo vključili 3.793 primerov umrlih. Na vprašalnike so odgovarjali medicinske sestre in bratje, saj so ti med zdravstvenimi delavci najbližje umirajočim. Pokazalo se je, da je samo 24% umrlih imelo ob smrti ob sebi bližnje. Medicinske sestre so bile prisotne ob smrti v 40%. Le 15% umrlih so preselili v svojo

sobo, ker so umirali. Možnost strokovne pomoči s strani službe, ki nudijo paliativno oskrbo, je bila ponujena le v 17% in v 12% primerov so jo izkoristili. 57% medicinskih sester in bratov ni prejelo nobenega usposabljanja za spremljanje umirajočih. Poleg osamljenosti in neustreznega okolja pa se je pokazal še en problem, ki so ga poudarili z raziskavo, to je trpljenje. Ob umiranju se namreč velikokrat pojavi težava z dihanjem in več kot polovica jih ni prejela sredstev, ki bi jim lahko ublažila to trpljenje.

Objavljeno v: Favereau E., Liberation, 23.9. 2005 v <http://www.liberation.fr/page.php?Article=325838>

NORVEŠKA: ŠTUDIJA O IZZIVIH, KI JIH NORVEŠKI PRINAŠA STARANJE PREBIVALSTVA

V okviru OECD je izšla študija o izzivih, ki jih Norveški prinaša staranje prebivalstva (The Ageing Challenge in Norway: Ensuring a Sustainable Pension and Welfare System). V njej je kritična ocena nedavno predlaganih novih ukrepov za okrepitev dolgoročne fiskalne vzdržljivosti na Norveškem. Čeprav se v parlamentu v osnovi strinjajo s predlaganimi principi pokojninske reforme, še vedno poteka diskusija o nekaterih ključnih elementih, kot je npr. fleksibilna upokojitvena starost. To 47 strani obsegajočo publikacijo dobite v word ali pdf obliki na strani: [http://www.oecd.org/olis/2006doc.nsf/linkto/ECO-WKP\(2006\)8](http://www.oecd.org/olis/2006doc.nsf/linkto/ECO-WKP(2006)8)

Oobjavljeno v: www.oecd.org/eco/survey/norway

JAPONSKA: VIDEO IGRICE ZA STARE LJUDI: ODGOVOR NA DEMENCO ALI MARKETINŠKA POTEZA?

Na Japonskem je postala med srednjo in staro generacijo hit računalniška igrice »Možganske vaje za odrasle«, ki jo je oblikoval

priznan nevrolog Ryuta Kawashima, 46 letni profesor na Univerzi Tohoku, in je namenjena osebam, starejšim od 45 let. Njen namen je izboljšati mentalne sposobnosti ter upočasniti pojav demence in Alzheimerjeve bolezni. Igralci video igrice morajo npr. opraviti preproste aritmetične vaje, hitro rešiti uganke, risati, glasno brati literarne klasike ipd. Na podlagi teh iger je določena starost možganov igralca, ki je lahko drugačna od dejanske biološke starosti in se jo lahko izboljša. Omenjena igrice je dostopna celo v nekaterih čakalnicah v bolnišnicah. Od maja 2005 so jih na Japonskem prodali že 3,3 milijona. Angleško različico omenjene igre bodo ljudje kmalu lahko kupili tudi v ZDA in VB. Za konec pa še podatek, da je približno petina od 127 milijonov ljudi na Japonskem stara 65 let in več. To število bo v naslednjih dvajsetih letih naraslo do 30%.

Objavljeno v: Justin McCurry in Tokyo. Tuesday March 7, 2006. The Guardian <http://www.guardian.co.uk/japan/story/0,,1725261,00.html?gusrc=rss>

JAPONSKA: ROBOTI KOT POMOÈNIKI STARIM LJUDEM

Japonsko podjetje ponuja storitve robota, imenovanega IFBOT, ki služi za oskrbo starih ljudi. Robot se lahko preprosto pogovarja, zastavlja uganke in aritmetične probleme. Na ta način naj bi stara oseba urila svoje možgane in se tako potencialno lahko izognila demenci. Ta robot je namenjen predvsem bolnišnicam in domovom za stare ljudi. Storitve robota so sicer cenejše od tovrstnih storitev ljudi, vendar pa ljudi pri tovrstnih opravilih le ne morejo popolnoma nadomestiti.

Objavljeno v: The Age, 27/01/06 <http://www.seniorscopie.com/actu/article.asp?id=060130234245&rub=swi> in CoverAGE Januar 2006, http://www.age-platform.org/EN/IMG/CoverAGE_January_2006_FINAL.pdf